

Sara's poppenhuis

Voor de leerkracht

Museumlesbeschrijving

Chinese bordjes zo klein als een knoop, een hemelbedje op maat voor een muis en olieverf schilderijtjes niet groter dan een gum - en nog veel meer wonderbaarlijk mooie miniatuurspulletjes. Alles staat liefdevol opgesteld in het 18e-eeuwse poppenhuis in het Gemeentemuseum, dat het onderwerp is van deze museumles. Ooit behoorde het toe aan de deftige dame, Sara Rothé van Amstel. Je zou het misschien niet verwachten, maar zo'n poppenhuis was niet bedoeld om mee te spelen. Het inrichten ervan was een liefhebberij van volwassen dames uit hogere kringen. Men liet min of meer het eigen interieur in miniatuur uitvoeren om mee te pronken. Het verhaal van de 'Twee stoute muizen' van Beatrix Potter vormt de rode draad van de museumles. We maken ook gebruik van dagelijkse voorwerpen die de kinderen vasthouden en vervolgens kunnen herkennen in ouderwetse vorm in het poppenhuis. Wat voor soort kamers zijn er in het huis van Sara en welke voorwerpen horen daarbij? Je moet heel goed kijken, want alles is piepklein. Om de beurt op het trappetje staan om naar binnen te turen. Tijdens één onderdeel van de les gaan de kinderen zelf een poppenhuis inrichten in de fantasievolle omgeving van een stijlkamer. Het museum heeft speciaal voor deze les vier poppenhuizen laten ontwerpen en uitvoeren. Natuurlijk kijken we hier eerst even rond - spannende kamers uit woonhuizen van lang geleden die in het museum zijn geplaatst. Hier zijn de poppenmeubels 'in het echt'. Groot en klein, vroeger en nu worden met elkaar vergeleken.

Lesdoelen

- De kinderen bekijken het 18de-eeuwse poppenhuis van Sara Rothé van Amstel.
- De kinderen luisteren naar het verhaal 'Twee stoute muizen' van Beatrix Potter, dat hun wordt verteld aan de hand van platen.
- De kinderen vergelijken miniatuurvoorwerpen met voorwerpen op ware grootte: 1. door te voelen (vergelijkbare voorwerpen op ware grootte) en 2. door te kijken (de inrichting in de stijlkamers).
- De kinderen kunnen soorten kamers noemen die er in een huis zijn en weten wat voor soort voorwerpen daarbij horen.
- De kinderen richten zelf een poppenkamer in en spelen hiermee.

Kerdoelen

- **54 KUNSTZINNIGE ORIËNTATIE**
De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.
- **56 KUNSTZINNIGE ORIËNTATIE**
De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.
- **12 NEDERLANDS**
De leerlingen verwerven een adequate woordenschat.

Praktische tips

- Deze lees- en verteltekst is bedoeld om naar eigen inzicht ter voorbereiding van de museumles te gebruiken. U kunt deze bijvoorbeeld (gedeeltelijk) voorlezen, navertellen, als basis gebruiken voor een kringgesprek of spelles, of als inspiratie voor een andersoortige les. Ook treft u tot besluit suggesties aan voor een of meerdere les(sen) na het museumbezoek.
- Het is voor de kinderen fijn om bij hun naam te worden aangesproken in het museum. Een naambordje op hun kleding werkt goed.
- Het is prettig als u de kinderen alvast zou willen uitleggen dat kunstvoorwerpen in een museum niet aangeraakt mogen worden.
- Mocht het voorkomen dat u met de kinderen ruim voor aanvang van de museumles arriveert in het museum, dan kunt u de Bewaking of de Informatiebalie in de hal vragen om tekenspullen of prentenboeken. Zo kan de wachttijd plezierig en zinvol worden besteed.

Spelletjes rondom het thema huis/wonen

- De kinderen noemen om de beurt meubels en voorwerpen die horen bij een bepaalde kamer, bijv. de keuken. Breng eventueel een wedstrijdelement in: wie niets meer weet te noemen is af, dan is de volgende aan de beurt enz.;
- Voelspel. Leg een duidelijk herkenbaar huishoudelijk voorwerp, bijv. een stoffer of een soeplepel onder een lap in de kring. Door te voelen moeten de kinderen er achter komen wat het is. En vervolgens noemen ze bij welke kamer dit voorwerp hoort.
- Wie ben ik? De kinderen staan in tweetallen tegenover elkaar. Het ene kind heeft een kaartje met een icoon of woord van een huishoudelijk voorwerp of meubel op de rug. Door vragen te stellen aan het andere kind, waar alleen met 'ja' of 'nee' op geantwoord mag worden, moet het kind er achter komen wat het voorstelt.

Prentenboeken over wonen, poppenhuizen en verhuizen

- Clarke, J.P. Jaggi, Kapitein Wervelwind, uitg. De vier Windstreken 2003, ISBN 90 5579 726 X.
- V. Lee Burton, Het huisje dat verhuisde, uitg. Lemniscaat,?, ISBN 9056374486
- C. Linders en G. Ten Bosch, Het huis van Marie, uitg. Lemniscaat, ?, ISBN 9056371223B. Pryor, Stekelmuis, uitg. De vier Windstreken 2002, ISBN 90 5019 026 X.
- R. Scamell, A. Reynolds, Toby's poppenhuis, uitg. Mercis, 2000, ISBN 9056470434.
- M. Velthuijs, Klein Mannetje heeft geen huis, uitg. De vier Windstreken, 2002 ISBN 9055797529.

Lessuggesties voor ná de museumles

- Prentenboek(en) voorlezen en bespreken. Aansluitend een kringgesprek.
- Een verhaal uit een prentenboek laten naspelen.
- Geef de kinderen een groot vel stevig papier/licht karton. Hierop tekenen ze zo groot mogelijk een huis / hun eigen huis met inrichting. Ook textiel, kralen, uitgeknipte of uitgescheurde stukjes uit tijdschriften kunnen worden toegevoegd.
- Bouwhoek. Met de blokken specifiek soort bouwwerken laten bouwen, bijv. een kasteel, een flat of een boerderij.
- De kinderen maken zelf een poppenhuis door schoenendozen op elkaar te plakken, hier ramen in te maken en meubeltjes te maken van dun karton. Textiel en natuurlijke materialen kunnen worden toegevoegd.
- Het poppenhuis op een prominente plaats in het klaslokaal zetten en hiermee vrij laten spelen.
- Kartonnen dozen en lappen/lakens in diverse maten meebrengen. Hier een groepje kinderen in een hoek een huis of een dorp mee laten bouwen.
- De poppenhoek als een deftige huiskamer laten inrichten, want Sara Rothé komt op visite. De kinderen leren een kamer mooi en gezellig te maken. Bijv. bloemen plukken en in een vaasje doen, een lap als tafellaken gebruiken enzovoort. Opruimen is daarbij een voorwaarde.
- Wie speelt Sara? Haal de verkleedkleden erbij. Met deegklei (recept: 2 kopjes meel, 2 kopjes zout, 1 kopje water, 2 eetlepels plantaardige olie) maken de kinderen in reliëf de gevel van huizen. Met kleine sliertjes deeg worden ramen en deuren gemaakt. Met een stokje of mesje de bakstenen ingekrast of versieringen aangebracht. Zorg dat de reliëfs niet dunner dan 2 cm. zijn. Duw een paperclip aan de bovenkant in het werk waardoor het later opgehangen kan worden. Circa 45 minuten bakken in een keukenoven op 100 graden. Daarna kunnen de huisjes beschilderd worden met plakkaatverf en eventueel voorzien van een laagje vernis.

augustus 2006

© Gemeentemuseum Den Haag
afdeling Educatie

Tekst: Jet van Overeem

Productiebegeleiding: Arjenne Bouwknegt
Vormgeving: Annemarie de Jong

Sara's poppenhuis

Voor de leerlingen

Mijn huis

Alle kinderen van de klas wonen in een huis van steen, met ramen en deuren erin. De juf of meester ook. Mensen slapen nou eenmaal niet in een nest hoog in de boom of in een donker hol in het bos. Of wel? Nee, zo leven de dieren. Vogels bouwen een nest, konijnen graven een hol en mensen bouwen een huis. En in zo'n stenen huis zijn allerlei kamers. Elke kamer is er om iets anders in te doen. De slaapkamer is om in te slapen en het rommelhol om spullen in te bewaren.

Om te bedenken

- Wat voor soort kamers zijn er in jouw huis?
- Wat kun je er doen?
- Hoeveel kamers tel jij bij jou thuis?

In ieder huis komen meubels te staan. Het bed hoort in de slaapkamer en de strijkplank in het rommelhok. Sommige dingen staan in huis omdat we ze gebruiken – ze zijn handig. Andere dingen zijn voor de sier – ze staan in de kast of hangen aan de wand omdat ze zo mooi zijn.

Om op te noemen

- Welke meubels staan er bij jou thuis in de woonkamer?
(vraag uit te breiden naar andere kamers).
- Welke dingen in huis zijn om te gebruiken?
- Welke dingen in huis zijn mooi en voor de sier?

Sara's huis

Er was eens een deftige dame in Amsterdam. Ze heette Sara Rothé en leefde heel lang geleden. Ze was zo rijk dat ze twee huizen had! Eerst had zij een huis om in te wonen, maar dat vond ze al snel niet genoeg. Ze liet een extra huis timmeren - speciaal om naar te kijken. Dat was een poppenhuis. Geen kind mocht er mee spelen, het was helemaal voor haarzelf. En wat een plezier ze had om het in te richten! Trots liet ze het aan al haar vriendinnen zien. Alle spulletjes werden met de hand gemaakt –precies zoals zij het wilde. Haar poppenhuis staat boordevol meubeltjes die zij ook in het groot had staan in haar woonhuis. Negen kamers vol! In de keuken zitten de keukenmeiden nog even uit te blazen voordat ze gaan koken met mini pannetjes. De kinderkamer is op zolder. In het midden staat een hemelbed met prachtige gordijnen. Drie keer raden waar het 'kakstoeltje' voor bedoeld is!

Sara Rothé van Amstel

Naar het museum

Weet je wat nou zo leuk is? Het poppenhuis van Sara Rothé staat in ons museum. Het is 250 jaar oud en al die tijd bewaard gebleven. Zouden jullie gauw eens langs willen komen om te kijken of de kamers wel netjes op orde zijn? Er wonen namelijk twee stoute muizen in het museum die er 's nachts stiekem een bende van maken! Ook mogen jullie zelf met poppenspulletjes een poppenhuis gaan inrichten. Niet Sara's huis natuurlijk, want dat is daarvoor te oud. Maar wel een mooi nieuw poppenhuis dat in de spannendste kamer van het museum staat!

Voor de leerlingen

Sara Rothé van Amstel